

Başvuru Tarihi: 09.05.2023 / Kabul Tarihi: 14.07.2023 / Özgün Makale

CLAUDE DEBUSSY’NİN “APPARITION” ADLI CHANSON’UNUN ŞAN VE PİYANO TEKNİĞİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Funda YAZIKSIZ¹

Ayça YILMAZ²

ÖZ

19. yüzyılın sonlarından 20. yüzyıla uzanan empresyonizm akımı, insanın duygularını ön plana çıkarmayı amaçlamış olan Romantik döneme karşıt olarak doğmuş, bütün sanat dallarını ama en çok da resim sanatını etkilemiştir. Ses ve enstrüman müziğinde empresyonizmin müzikal renk arayışını sonuna kadar kullanan Claude Debussy, ses kullanımında Fransız dilinin özelliklerine bağlı kalmış, şan müziği yazarken biraz konuşma ritmi, biraz melodi anlayışına bağlı kalarak serbest bir oluşum yaratmıştır. Çalışmanın amacı, Claude Debussy’nin, “Apparition” adlı eseri, klasik Lied (Alman halk şarkısı) formu ile olan benzerlik ve farklılıklarına göre incelenmiştir. Bu inceleme, Empresyonizm ile bağıntılı olup, piyano tekniği ve şan açısından ele alınmıştır. Piyanist açısından teknik gerekliliklere ilaveten, şarkıcı açısından da şan tekniği ve yoruma dayalı incelemeler ve öneriler ifade edilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonucunda, piyanist ve şarkıcının Claude Debussy’nin “Apparition” adlı Chanson’unu icra ederken dikkat etmesi gereken teorik, müzikal, teknik ve yoruma dayalı gereklilikler belirtilmiştir. Elde edilen bu bilgilerin icra esnasında yorumculara fayda sağlayacağı düşünülerek, önerilerde bulunulmuştur. Çalışma iki bölümden oluşmakta olup, ilk bölümde şan, ikinci bölümde ise, piyano tekniği açısından incelemelerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Claude Debussy, Şan Tekniği, Piyano Eşliği, Empresyonizm, Chanson.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi, İcra Sanatları Fakültesi, Ses Eğitimi Bölümü, Opera ve Popüler Müzikler Anasanat Dalı.

E-mail: funda.yaziksiz@mgu.edu.tr

ORCID ID: 0000-0003-4622-9807

² Öğr. El., Hacettepe Üniversitesi, Ankara Devlet Konservatuvarı, Sahne Sanatları Bölümü, Opera Anasanat Dalı.

E-mail: ayca-yilmaz@hacettepe.edu.tr

ORCID ID: 0000-0002-1790-452X

AN ANALYSIS OF CLAUDE DEBUSSY'S CHANSON NAMED "APPARITION" IN TERMS OF VOICE AND PIANO TECHNIQUE

ABSTRACT

Impressionism movement, which stretched from the end of the 19th century to the 20th century, born in opposition to the Romantic Era, which aimed to bring human emotions to the fore, affected all branches of art, but most of all, the art of painting. The aim of the study is to examine Claude Debussy's "Apparition" according to its similarities and differences with the classical Lied (German folk song) form. This review is related to Impressionism and is discussed in terms of piano technique and singing. In addition to the technical requirements for the pianist, it has been tried to express the analysis and suggestions based on the singing technique and interpretation for the singer. As a result of the study, theoretical, musical and technical requirements that the pianist and singer should pay attention to while performing Claude Debussy's "Apparition" Chanson are stated. Considering that this information will benefit the commentators during the execution suggestions have been made. The study consists of two parts, in the first part, the piano and in the second part, singing technique.

KeyWords: *Claude Debussy, Singing Technique, Piano Accompaniment, Impressionism, Chanson.*

1. GİRİŞ

Türkçe’de İzlenimcilik olarak dile getirdiğimiz Empresyonizm, önce resim sanatında ortaya çıkmıştır. Claude Monet’nin “Impression” isimli tablosundan adını almıştır. Resimdeki Empresyonizm akımı, sınırları ortadan kaldırarak derinlik algısını değiştirmiştir (Selanik, 1996, s. 254-255). Edebiyatta ise, Mallarme, Baudlaire ve Verlain’in şiirlerinde her şey, renkli, uçucu empresyonlara (izlenimlere) dönüşmüştür. Müzikte ezgi, armoni ve ritim gibi temel kavramların kuralları yıkılmaya başlamıştır. 1862- 1918 yılları arasında yaşamış olan Fransız besteci Claude Debussy, klasik müzikte empresyonizm akımının temsilcilerinden biri olmuştur (Byrnside, R. L., 1980, s.50-60). Claude Debussy'nin müziği, çevresinin bir ürünü olarak gelişmiş ve 20.yüzyılın tonal müziği olarak tanımlanmaktadır (Forqurean, 2014, s.32-38). Claude Debussy, kendine özgü müzikal sesini keşfederken, sembolist yazarlar Maurice Maeterlinck, Stéphane Mallarmé ve Paul Verlaine’in eserlerini ele almış ve kendi müziğinde aradığını, bu yazarların eserlerinde bulmuştur. Claude Debussy'nin vokal müziği, piyano ve orkestra eserlerinin gölgesinde kalmamış, şarkıları oldukça özgün ve etkileyici olmuştur. Maeterlinck’in eserleri, Debussy’nin sembolizme yönelmesinde ilham olmuştur, hatta bestecinin tek ve kusursuz operası olan Pelléas et Mélisande’nin librettosu söz konusu yazara aittir (Nitze, & Wilkins,1913, s.14-20). Söz konusu Chanson olan Stéphane Mallarmé’nin “Apparition” isimli şiiri, Claude Debussy’ye 1884 yılının ortalarında verilmiş olup, bu Lied 1926’ya kadar basılmamıştır (Yeats,1961, s.48).

Tını ve duyuş hassasiyetini ön planda tutan kendine özgü armonik anlayışıyla, alışlagelmiş ritim ve ölçü birimi kurallarını sarsan tutumuyla, kromatizmi tonal kurallarla çözümlenemeyecek şekilde kullanmasıyla Debussy, geleneksel müzik anlayışını geri dönülemeyecek şekilde değiştirmiştir. İçinde yaşadığı dönem müziğinde teknik ve yazılı kurallar dışında da duyumsal kavramlarını önünü açarak, geçmişi geride bırakmayı başarmıştır. (Say, 2006, s.460.)

O bir dâhiydi, dâhilerle dolu bir yüzyılın en büyüklerinden biriydi. Müzikte izlenimcilik ekolünün kurucusuydu; ona bir biçim, bir dil, bir ruh ve en güzel eserlerini verdi. Genel olarak Fransız müziğine, yıllardır eksik olan itici gücü sağladı. Alman etkisinden kurtararak ona Fransız karakteriyle uyumlu bir tarz miras bıraktı(Hughes,1950, s.492.).

Fransız üslup ve geleneklerine göre yazılmış bu eserin incelenmesinde kullanılan kaynak taraması, gerek fonetik, gerekse şan ve piyano tekniği açısından Türk müzisyenlerin dönem ile ilgili birikim kazanmasına ve yorumculuklarında ilerlemelerine yardımcı olması amaçlanmıştır. Çalışma literatür taraması yapılarak, Claude Debussy’nin “Apparition” isimli eseri üzerinde

empresyonist izler göz önüne alınarak, şan icracısı ve piyano yorumu açısından genel bir inceleme yapılmıştır.

2. ANA BÖLÜM

2.1 Debussy Müziğinin Şan Tekniğine Etkisi

Tüm sanat dallarında temel özelliklerini koruyan Empresyonizm, müzik alanında büyük değişimlere yol açmıştır. Çağlar boyu gelişmiş klasik armoni, form ve ton düzenini yıkan ve müzikte yapılması yasak olan kullanımları uygulamayı uygun gören bu anlayış, dönemin sanatçılarında oldukça büyük bir tepki uyandırmıştır (Abbate, 1998, s.67-96).

Debussy'nin şarkıları, başarı elde ettiği eserler arasında önemli bir yer teşkil etmektedir. Melodilerindeki estetik, piyano eşliğinde ve şan partisinde açıkça kendini göstermektedir (DeVoto, 2018, s.692).

Debussy'nin Apparition adlı eserinin vokal partisi son derece lirik ifadelerle dolu ve kulağa hoş gelen heyecanlı melodilerin yoğunluğu ile bezenmiştir (Carman, 2015, s.657).

Mallarmé'nin birçok şiiri gibi "Apparition" da bir kayıp, özellikle sevilen birinin yokluğu ve kişinin hafıza yetisi aracılığı ile varoluşunu anlatmaktadır. Şiir, kadınsı bir sembolün çok yönlü imgelerine odaklanan, sırayla zıt ve iç içe geçmiş iki bölümden oluşmaktadır. Debussy de şiirdeki bu imgelere, müzikal benzerlikler kurarak yanıt vermiştir. Mallarmé'nin şiirinde birbirine zıt duygular olan yakınlık ve uzaklık hislerini Debussy de eserinde müzikal olarak kullanmıştır. Ayrıca bestecinin armoni seçimi, dinleyicinin şan partisini algılaması yönünde de bir etkiye sahiptir (Wilson, 1999, s.138-220).

Debussy ve Ravel, klasik armoninin bütün yasaklarını aşmışlardır. Bu bakımdan klasik armonideki yapılmaz denen tüm bağlantılar, yapılırsa, empresyonist armoninin esasları ortaya çıkmış olur. Yani paralel tam uyumlar, yedili uyumlar, dokuzlu uyumlar; sonorite akorları, serbest kromatik bağlantılar, Çin modlarından çıkan artık beşli akorlar gibi... (Baran, 1997 s. 1).

Şarkı söyleme tarihi incelendiğinde, Fransa'da dindışı müziğin dışına çıkılmasına vesile olan Chanson, 16.yüzyılda yaygın bir müzik formu şeklinde kullanılmaktadır. En önemli özelliği ise, halkla bütünleşmiş şarkılar olması ve sözle müziğin birbiriyle olan uyum niteliği taşımasıdır (Brown, 1963, s.1400-1550).

Debussy'nin vokal literatürü, kelimeleri oluşturan seslerin doğasındaki derinliğe dayanmaktadır. Besteci, konuşma dilindeki Fransızca ile şarkıdaki Fransızca'nın birlikteliği ile

oluşturduğu uyumu, Fransızca anlatımı yeniden inşa ederek sonuçlandırmıştır (Menerth Jr, 1966, s.49).

Debussy'nin bu Chanson'u, henüz yirmili yaşlarında yazmış olduğu "Quatre chansons de jeunesse" isimli albümün dördüncüsüdür. 1882-1884 yılları arasında Paris'te yazılmış olup, albümü ilham perisi olmuş olan amatör soprano Madamé Blanche Vasnier'e adamıştır. Albümdeki şarkılar neşeli, kıvrak ve melodiktir. Apparition ise, rüya etkisinde gibi heyecanlı bir ifade içeren şarkı formu özelliğindedir. Besteci, insan sesinde, sesin güzelliğini, ince armoniyi, esnek modülasyonu ve renk etkileşimini ararken, melodik çizginin güzelliğini ve çekiciliğini bu eserinde açıkça ifade etmiştir.

Chanson'un incelenmesinde şarkıcıya fayda sağlayacak fonetik bilgiler yer almak ile beraber, ilgili kaynak dipnot ve kaynakçada verilmiştir. Eser incelemesine geçmeden önce, Stéphane Mallarmé tarafından yazılan ve Claude Debussy'e ilham olan bu şiirin Fransızca metni ve Türkçe çevirisi aşağıda yer almaktadır.

“Apparition”

La lune s'attristait. Des séraphins en pleurs
Rêvant, l'archet aux doigts, dans le calme des fleurs
Vaporeuses, tiraient de mourantes violes
De blancs sanglots glissant sur l'azur des corolles.
—C'était le jour béni de ton premier baiser.
Ma songerie aimant à me martyriser
S'enivrait savamment du parfum de tristesse
Que même sans regret et sans déboire laisse
La cueillaison d'un Rêve au cœur qui l'a cueilli.
J'errais donc, l'œil rivé sur le pavé vieilli,
Quand avec du soleil aux cheveux, dans la rue
Et dans le soir, tu m'es en riant apparue
Et j'ai cru voir la fée au chapeau de clarté
Qui jadis sur mes beaux sommeils d'enfant gâté
Passait, laissant toujours de ses mains mal fermées

Neiger de blancs bouquets d'étoiles parfumées.³

“Apparition”

Mehtap üzülüyordu. Melekler gözyaşları içinde hayaller kurarak,
Beyaz hıçkırıklar süzülürken mavi başlarından,
Parmaklarının arasındaki keman yayıyla,
Buğulu çiçeklerin sakinliği arasında, hüzünlü ezgiler çalıyorlardı.
Gün, ilk öpücüğünün kutsal günüydü.
Bana acı çektirmekten zevk alan hayal gücüm,
Hüznün kokusundan, bilgece sarhoş oluyordu.
Hatta pişmanlık duymadan, ne de üzüntü,
Bir hayalin dalından koparılmasını, onu koparanın kalbine bırakıyor.
Ben ise öylece geziniyordum,
Gözlerim eskimiş kaldırım taşlarına takılı.
Bana görüldüğün zaman güneş saçlarındayken sokakta,
Ve gece, gülümserken bana,
Ve gün ağarırken,
Bir zamanlar mutlu çocukluğumun güzel rüyalarının üstünden geçen,
Ve her zaman yarı kapalı avuçlarından kar taneleri gibi,
Mis kokulu yıldızların beyaz buketlerini bırakan peri kızını gördüğümü sandım.⁴

Şekil 1. Claude Debussy'nin “Apparition” Chanson'u⁵ (2. ve 3. ölçü).

³ <https://poets.org/poem/apparition-1>. Erişim Tarihi: 24.06.2023.

⁴ Türkçe Çeviri: İnci Gül

⁵ [https://imslp.org/wiki/Apparition_\(Debussy%2C_Claude\)](https://imslp.org/wiki/Apparition_(Debussy%2C_Claude)). Erişim Tarihi: 24.06.2023.

Şekil 1'deki Chanson'un girişinde bulunan "rêveusement" ifadesi "hülyalı" anlamına gelmektedir, bu nedenle şarkıcı cümleye nefesi kesintisiz üfleyerek, düz, abartısız vibrato ile piano (hafif) şekilde giriş yapmalıdır.

Şekil 2. Claude Debussy'nin "Apparition" Chanson'u (4.ve 5.ölçü).

Şekil 2'de her ne kadar cümle bağı "De séraphins en pleurs" cümlesinde yer alsa da, anlam ve müzik cümlesi açısından, devamında gelen "révant (Şekil 3, 6. ölçü) den sonraki virgülden nefes almak, legato (bağ) açısından daha uygundur.

Şekil 3. Claude Debussy'nin "Apparition" Chanson'u (6.ölçü).

Şekil 4. Claude Debussy'nin "Apparition" Chanson'u (8. ve 9.ölçü).

Şekil 4, 8. ölçüdeki fa naturel, sopranolar için pasaj notası olmasından dolayı, o notaya denk düşen “fl” harflerini net biçimde telaffuz ederek, notaya da aksan vererek (fazla abartmadan) giriş yapılması şan pozisyonu açısından elzemdir.

Şekil 5. Claude Debussy'nin “Apparition” Chanson’u (10-14.ölçü).

10. ve 11. ölçüde yer alan “fa” notalarına denk düşen “sanglots” kelimesinde “-glots” hecesindeki “gl” harflerine verilen aksan ve belirgin telaffuz, daha önce de belirtildiği üzere, notanın soprano seslerin pasaj notası olmasından dolayı oluşabilecek itik veya notanın pest (düşük frekans) olma riskini ortadan kaldıracaktır. Ayrıca, 11. ölçünün sonuna kadar tek nefeste söylenmesi gerektiği için, iyi ve kontrollü nefes bu cümleyi söyleyebilmek için önemlidir.

Şekil 6. Claude Debussy'nin “Apparition” Chanson’u (13. ve 14. ölçü).

Şekil 6, 13. ölçüdeki “C’était” kelimesinde yer alan “e” sesi “i” sesine benzeyen dar bir formdadır (Brewer, 2022, s. 26). La bemol notasının tam frekansında çıkması için şarkıcı, bu

sesi serbest çene pozisyonunu bozmadan geniş “e” olarak çıkarmalıdır (Nitze, & Wilkins, 1913, s. 7).

Şekil 7. Claude Debussy'nin “Apparition” Chanson’u (18-23 ölçüleri).

Şekil 7, 18. ölçüde yer alan fa notası 19. ölçüde aynı oktavda edip yine aynı ölçüde bir oktav aşağısına inmektedir. Ard arda gelen bu notalara inişin sağlam olması için nefes kontrolü ve pozisyonundan ödün vermemek gerekmektedir. Yapılan yanlışlardan biri de bu notaların üzerindeki noktalı tenuto işaretlerinden dolayı, heceleri baskılı söyleme durumudur. 19. ölçüdeki bu notalar aksanlı değil, daha belirgin konuşularak söylenmelidir. 21. ölçüde bulunan “-tesse” hecelerindeki Sol naturel sesinde yer alan “e” sesi geniş bir formda olmasına rağmen, notanın uzun olmasından dolayı çeneyi serbest pozisyonunda muhafaza etmek önemlidir.

22. ölçüdeki “Que” kelimesindeki “u” harfi telaffuz edilmez sessizdir (Nitze & Wilkins, 1913, s. 10) fakat tiz olan La bemol notasına denk düşmesinden dolayı “kö” gibi geniş bir formda söylemek notanın tam frekansında çıkması açısından önemlidir.

Şekil 8. Claude Debussy'nin "Apparition" Chanson'u (37. ve 38. ölçü).

Şekil 8, 37. ölçüdeki tiz La bemol notasındaki "e" sesi yukarıdaki örneklerdeki gibi yine geniş formda olması, şarkıcının notayı daha rahat çıkarabilmesini sağlamaktadır. Devamındaki 38. ölçüdeki "-ru" hecesi "ü" sesini vermekte olup (Nitze, & Wilkins, 1913, s. 10) "ö" gibi telaffuz edilmesi gerekmektedir çünkü aynı kelime ve hece devamında daha da tiz bir notada tekrar gelecektir ve telaffuz bakımından eşit olmalıdır.

Şekil 9. Claude Debussy'nin "Apparition" Chanson'u (39. ve 40. ölçü)

Şekil 8, 38. ölçüden sonra pozisyonu ve nefes desteğini bırakmadan 39. ölçüye bağlamak bu Chanson'un en zor cümlelerinden biri sayılabilir. Teknik ve ifade zorluğu, şarkıcının deneyimini ve teknik açıdan yeterliğini göstermesi açısından bu cümle oldukça önemlidir. Yukarıda bahsedildiği gibi Şekil 9 40. ölçüde daha tiz notalarda tekrar gelen "-ru" hecesi 38. ölçüdeki gibi "ö" olarak telaffuz edilmesi uygun gelebilir.

Şekil 10. Claude Debussy'nin "Apparition" Chanson'u (45-49. ölçüler).

Şekil 10, 47.ölçüdeki La naturel notası, 48. ölçüde “e” sesinde bir oktav daha tizde sürdürülmektedir. Şarkıcı buradaki “e” sesini “a” sesine daha yakın bir formda telaffuz etmelidir çünkü hem notanın tiz olması hem de nüans olarak pianissimo (daha hafif) bunu gerektirmektedir.

Şekil 11. Claude Debussy'nin “Apparition” Chanson'u (54-59. ölçüler).

Şekil 11, 54. ölçüdeki Re bemol notasında süregelen “e” sesinden dolayı, nota biraz kısa kesilip virgülden iyi nefes almalı çünkü devamında yine uzun bir cümle gelmekte olup, 56. ölçüde tiz Si çift bemol notası pianssimo (daha hafif) nüansında gelmektedir. Devamında da bağı bozmadan bir oktav aşağısına inmekte olan bu uzun ve bağı cümle Si bemol notası ile sonlanmaktadır.

2.2 Claude Debussy'nin “Apparition” Adlı Chanson'undaki Empresyonist İzlerin Piyano Tekniği Açısından İncelenmesi

Bu bölümde adı geçen eser, piyano eşliği ön planda tutularak, müzikal ve teknik açıdan incelenmiştir.

2.2.1. Debussy'nin piyano çalım tekniği ve piyanoda empresyonizmin etkileri

Piyano tekniğinin, 1711 yılında İtalyan enstrüman yapımcısı Bartolomeo Cristofori'nin pianoforte'yi icadından itibaren günümüze kadar uzanan çok uzun bir gelişim süreci vardır. Empresyonizmin ilk izlerine kadar neredeyse yüz elli yılı aşkın bir zaman zarfında süregelen bu gelişim, müzik dünyasındaki sıkı armoni kuralları, form ve geleneksel melodi anlayışıyla paralel bir şekilde ilerlemiştir. Vurmalı Çalgılar sınıfına giren piyano, farklı bestecilerin üsluplarında farklı şekillerde kullanılmış, geniş ses zenginliği ve yoğunluğu ile tüm bestecilerin

eserler ürettiği bir müzik aracına dönüşmüştür. Belirli tema altına gelen sol el eşlik, gam veya arpej majör-minör açılımlar, oktav, akor çevrimleri, kromatizm ile çok geniş bir müzik evrenine sahip olan piyano tekniği, piyanistin kendini belirli gam ve egzersizlerde geliştirmesi ile gelişim göstermiştir. Tonal pratikler ve tahmin edilebilir müzikal devamlılıkla gelen kalıplaşmış el pozisyonları, empresyonizmin başlangıcı ile aynı müzikal kurallarda yasakların kaldırılması yoluyla yavaş yavaş etkisini kaybetmeye başlamıştır. Tekniğin yanı sıra icracının o zamana kadar yaratmaya alışık olduğu içsel crescendo ve diminuendo eğilimleri de empresyonizm ile bütünüyle kökten bir değişim sürecine girmiştir.

Debussy en iyi müziklerinden bazılarını yazdı ve yeni tınılar yarattı. Piyanistin tuşlara bastıktan sonra tonları sürdürmesine izin veren sağ pedali sık sık kullanması, puslu seslere sebep verir. Akorlar genellikle birbirine karıştırılır ve piyanist seslerin devamlılığına izin vermeye yönlendirilir. Piyano eserlerindeki zil ve gong'a benzer seslerin ve tınların sebebi, 1889'da dinlendiği Paris Uluslararası Fuarı'nda Fuarında duyduğu Asya müziğinin etkisini yansıtır olabilir (Kamien, 1996, s. 453)

Debussy ile çağdaşı olan Fransız besteci Ravel piyano tekniğine yeni yollar açmıştır. Bu bestecilerin piyano eserlerinde enstrüman kullanımının zarifleştiği ve piyanodaki iki pedalın da beraber kullanılması yoluyla enstrümandan daha farklı ve daha yoğun renkler elde edildiği görülmüştür (Fenmen, 1947, sayfa 20).

Claude Debussy'nin Apparition isimli Chanson'unun piyano partiyonu Empresyonist dönemin bütün özelliklerini içeren bir özet gibidir. Eser başlarken piyano eşliğinde sağ elde yer alan uçucu ve pianissimo motiflerle rüya gibi bir etki yaratmaktadır. Tül gibi ince bir ifade ile giriş yapılarak, şan partisi için hayali ve gizemli bir ortam hazırlanmıştır. Bunu sağlayan, Mi Majör tonundaki eserin sağ elde yer alan ve oldukça ince notalardan, oktavlar arası atlayarak geçip giden motiftir.

Şekil 12. Claude Debussy'nin "Apparition" Chanson'u (1. ölçü).

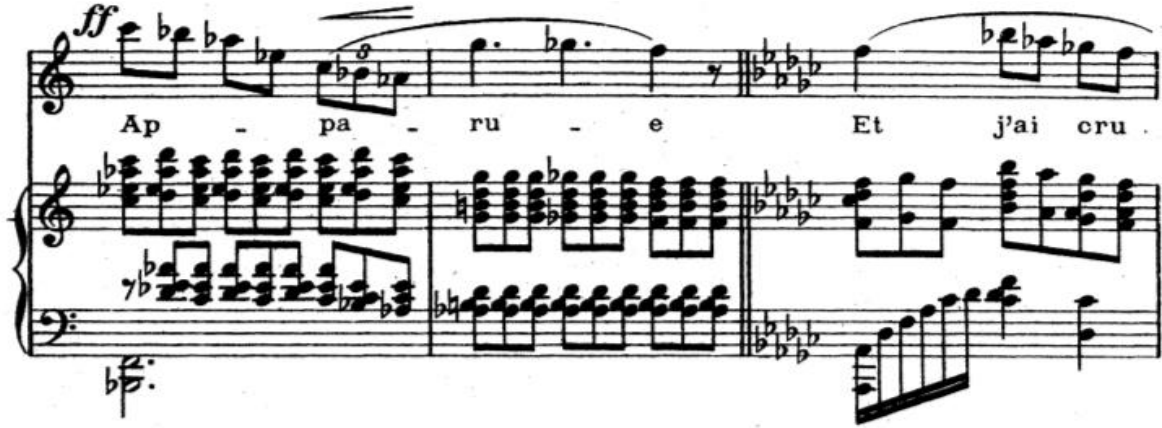
Debussy'nin piyano yazısı ve ifadesi oldukça inceliklidir. Piyano ve piyano dışındaki bütün enstrüman ve yorumcular için istekleri fazladır. Eserlerinde işaretlenmiş yazı ve terimler en

ince ayrıntısına kadar net ve eksiksiz belirtilir. Tüm piyanoyu, enstrümanın yapabileceklerini ve klavyeyi kapsamaktadır. ‘fff’den ‘ppp’ya kadar, staccato’dan portamento’ya ve Legato’ya kadar tüm tınıyı bir kombinasyon halinde kullanmaktadır. Bütün pedalların tek tek ve birlikte incelikli kullanımları armonik geçişlerin ve bir tablodaki gibi kullandığı müzikal renklerin yansıtılması için gereklidir” (Schmitz, 1950, s. 35). Bu eserde de besteci, gençlik döneminde olmasına rağmen müzikal ve teknik anlamdaki bütün özelliklerini bu eserde göstermiştir. Piyano eşliği partisindeki tüm teknik zorlukları hiçe sayarak sadece tını ve duyuşa yönelen müzikte akıp giden melodiyi takip edebilmek, icra eden piyanist için derin bir anlayış ve teknik hakimiyet gerektirir.

Şekil 13. Claude Debussy, "Apparition" Chanson'u. (24-26. ölçüler).

Şekil 13’de görüldüğü gibi eserde büyük ton geçişleri mevcuttur. Melodiyle beraber yoğunlaşp sakinleşen müzikte, ton değişimleri ve geçişleri Debussy için geleneksel kadans ve armonik kurallara uymaksızın gerektiği yerde gerçekleşmektedir. Bu durum, piyanistler için yorum ve notasyonda olduğu gibi sade ve ansızın gerçekleşmelidir. Tonal kadansların karşısına değişken simetrik fikirler koymaktadır. Birbirinin aynısını tekrarlayan müzikal cümleler ve armoniler içeriğe göre anlam değiştiriyor gibi görünmektedir. Askıya alınmış tonal hissiyat geciktirilir ve daha da uzar, sonunda birden fazla ton belirsizliği alanı oluşur; müzik askıya alınmış kutuplar arasında geziniyor gibi duyulmaktadır. Debussy’nin müziğindeki bu belirsizlikler, müzikal düşüncenin yapısına da yerleştirilmiştir (Salzman, 2002, s. 23).

Şekil 14. Claude Debussy "Apparition" Chanson'u (39-41. ölçüler).

Şan partisinde aynı fikrin tekrar geldiği ve eserin enerjisinin zirveye ulaştığı noktaya kuvveti, şancının ifadesiyle birlikte, piyano partisindeki tekrarlı akorlar taşımaktadır. Oldukça geniş bir klavye alanının kullanıldığı sağ el, sol el yazısında oktav aralıkları, bas seslerdeki akorlar ve dört sesli akorlarla çok yoğun ve kuvvetli bir ses hacmi yaratmaktadır. Bu büyük hareketlerde piyano partisindeki teknik ve melodik ilerleyişte solo piyano eserine eşdeğer bir yazı vardır, bu sebeple şancının ifadesi ve melodik çizgisi titizlikle takip edilmelidir.

Şekil 15. Claude Debussy "Apparition" Chanson'u. (50. ve 51. ölçüler).

Eser başladığı gibi sakin, dingin ve bir hayalin içindeymişçesine sona ermektedir. Besteci, piyanistik yazısında yükseltilmiş ifade biçimleri için enstrümanın teknik, melodik ve tuş hassasiyeti bakımından tüm kapasiteyi ortaya koymakta ve piyaniste orkestra paleti verip, hatta çoğu zaman diğer enstrümanlarla eşdeğerlikler sağlamaktadır. Flüt, çan, gong, gitar, davul, org, çeleta gibi çalgıların tınları piyanoya aktarılan efektlerden bazılarıdır (Schmitz, 1950, s. 36). Her yeni Debussy eserinin çalışılması, yeni bir dizi teknik çalışma, yeni bir dizi problem, yeni bir virtüözlük biçimi anlayışı gerektirmektedir (Schmitz, 1950, s. 36). Şekil 15 örneğinde de görüldüğü üzere aynı geniş ses aralığında pianissimo bir karaktere bürünen müziği bu anlayışa indirmek yorumcu için ekstra dikkat gerektiren bir noktadır. Çok partili akorlarda az ses çıkarma ve orta klavyeye nazaran daha baskın ses çıkaran bas partilerde bu hassasiyet, sol

pedal kullanımı ve klavyenin üstünde dikkatli bir çalışma elde edilebilir. Bir arp veya ince bir zil sesi gibi tiz seslerden aşağı akan süslemeler, piyanoda bambaşka bir tını özelliği ortaya koymaktadır. Müzikal renk düşüncesinde, Debussy hassas orkestra gölgelendirmelerini ve tınılarını ustaca kullanmaktadır. Enstrümantasyonu kompozisyonun temel bir özelliği haline getirmede öncü sayılmaktadır (Griffths, 1985, s. 9). En ufak bir kabalık ve dikkatsizlik bestecinin yarattığı puslu havayı dağıtacağından şancı çok iyi takip edilmeli, piyanonun tınısı söyleyen yorumcunun üzerine çıkmadan altta akan bir su gibi ilerlemelidir. Bu ise hem büyük bir konsantrasyon hem de iyi bir tuşe gerektirmektedir.

3. SONUÇ

Claude Debussy'nin Empresyonist dönem olarak adlandırılan kuşağın en önemli bestecilerden biri olduğu müzik tarihinde kabul görmektedir. Bestecinin, gençlik, olgunluk ve son dönem eserlerinin hepsinde Empresyonist etkiler bariz şekilde görülmektedir. Debussy'nin gençlik döneminde yarattığı "Apparition" adlı Chanson'un hem şan hem de piyano için bu dönemin kusursuz bir örneğidir. Çalışmanın şan icrası bölümünde eserin diline ait fonetik bilgilere yer verilmiş olup, bu bilgilere dayanarak önerilerde bulunulmuştur. Piyanistin performans esnasında yarattığı müzikal tutum, şan için taşıyıcı bir temel oluşturmaktadır. Literatür taramasına, teorik bilgiler ışığındaki tecrübelerle dayanarak yapılan nota üzeri incelemelere ve canlı sahne performanslarına dayanan bu çalışma, icracıların bir döneme hakim olabilmeye yolunu açmaktadır.

Çalışmanın sonucunda, şan-piyano birlikteliğinde icracıların nüans, teknik, fonetik bilgilere önem verilmesinin önemi anlaşılmıştır. Her iki parti hakkında bilgi ve hakimiyet sağlaması gerektiği de gözlemlenmiş olup, şan-piyano uyumu açısından öneriler verilmiştir. Buna göre, eseri çalışacak olan icracıların, dönem hakkındaki bilgileri edinmesi, eserin diline ait fonetik bilgileri edinmesi ve iki partiyonun paralel hakimiyetini sağlaması, eserin doğru biçimde ortaya konmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Abbate, C. (1998). Debussy's phantom sounds. Cambridge Opera Journal, 10(1).

Baran, İ., (1997), Çağdaş Müzik Üzerine. Ve Müzik Araştırma ve Yorum Dergisi, Ankara. Hacettepe Üniversitesi Yayınları.

Brewer, M. K., and Muzzio, K. (2022). A Lyric Diction Handbook, University of Northern Colorado, Colorado. Greeley.

Brown, C. C. (1963), Music in the French Secular Theater, United States. Music Library Association,

Byrnside, R. L., (1980), Musical Impressionism: the early history of the term, The Musical Quarterly, London. Oxford University Press.

Carman, J. (2015). Three Songs For Madame Vasnier. Journal of Singing, 71(5).

DeVoto, M. (2018).Songs by Debussy, Music Library Association.

Fenmen, M. (1947), Piyanistin Kitabı, Ankara. Akba Kitabevi.

Forqurean, (2014), Claude Debussy: Harmonic Innovations in Historical and Musical, Columbus States University. CSU ePress.

Griffths, P. (1985), Modern Music a concise history, United States. Thames and Hudson inc.

Hughes, R. (1950), Music Lovers Encyclopedia, United States. Doubleday&Company inc.

Kamien, R. (1996), Music an appreciation, United States. The McGraw-Hill Companies inc.

Menerth Jr, E. F. (1966). Singing in Style: MODERN Part I: Evolutionary. Florida. Music Educators Journal.

Nitze, W. A. & Wilkins, E. H. ,(1913), A handbook of French Phonetics, New York. H. Holt.

Salzman, E. (2002), Twentieth-Century Music: an introduction, United States. Pearson Education inc.

Say, A. (2006), Müzik Tarihi, Ankara. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Schmitz, E. R., (1950), The Piano Works of Claude Debussy, United States. Dover Publications inc.

Selanik, C. (1996), Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni, Ankara. Doruk Yayıncılık.

Wilson, G. A. (1999). Music and Poetry in Mallarmé and Debussy, The University of British Columbia.

W. A., & Wilkins, E. H. (1913), A handbook of French Phonetics, New York. H. Holt.

Yeats, W. B. (1961), The Symbolism of Poetry, In Essays and Introductions, London. Palgrave Macmillan.

İnternet Kaynakları

[https://imslp.org/wiki/Apparition_\(Debussy%2C_Claude\)](https://imslp.org/wiki/Apparition_(Debussy%2C_Claude)). Erişim Tarihi: 24.06.2023.

<https://poets.org/poem/apparition-1>. Erişim Tarihi: 24.06.2023.